

- патронатний вихователь отримує, на відміну від опікуна (піклувальника), плату за виконання своїх зобов'язань;
- між дитиною і патронатним вихователем складаються тісніші зв'язки, ніж між дитиною і піклувальником чи опікуном;
- опікун – законний представник дитини у всіх правовідносинах, а патронатний вихователь – лише у сфері процесуальних відносин [5].

З огляду на порушені проблемні аспекти згадане питання потребує подальшого вивчення для запозичення світового досвіду підвищення дієвості механізмів реалізації патронату над дітьми, конкретизації функцій уповноважених органів і служб у цій сфері, визначення заходів державної підтримки патронатної форми влаштування, а також для надання конкретних пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства.

Література

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.13.
2. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст.142.
3. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 6, ст.147.
4. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: погляд у майбутнє // Право України. – 2001. – №2. – С. 66–67.
5. Сімейне право України: Підручник. / за ред. Ю.С. Червоного. – К.: Істина, 2004. – 400 с.

Катерина Вікторівна Скляр – студентка I курсу Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Наталія Олександрівна Горобець – професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ УСИНОВЛЕННЯ

1. Дитина може залишитись без батьківського догляду внаслідок дії різноманітних обставин. Кожна дитина має право жити і виховуватись у сім'ї, наскільки це є можливим. Тому постала потреба становлення та розвитку інституту усиновлення.

Загальним питанням щодо сутності та значення інституту усиновлення присвячено чимало робіт науковців, серед яких у першу чергу слід назвати: Є. Ворожейкіна, Я. Шевченко, О. Пергамент, Н. Єршову, О. Пушкіна, З. Ромовську, С. Фурсу, Л. Драгневич тощо.

2. Перші писемні згадки про усиновлення зустрічаються ще в Законах Хаммурапі стародавнього Вавилону, в індійських законах Ману. Тим не менш, як повноцінний, уже правовий інститут, усиновлення, з'явився в Стародавньому Римі. За римським цивільним правом, усиновлення розглядалося як встановлення батьківської влади над чужими дітьми з виникненням відносин, подібних спорідненості. Порядок усиновлення в Стародавньому Римі зводився наступною до: римський громадянин, який бажав усиновити свого співгромадянина, заявляв про це на народних зборах, і санкція зборів вважалася достатньою для закріплення факту усиновлення. Подальший розвиток суспільства спричинював і законодавчі зміни щодо усиновлення. Так, у роки правління візантійського імператора Юстиніана I (527-565 pp.) особи, які усиновили дитину, і голова родини, до якої вони належали, мали з'явитися до магістрату для одержання необхідного дозволу. При Юстиніані двостадійний процес усиновлення було замінено заявою перед судом. Крім того, усиновлений продовжував перебувати під владою рідного батька, стаючи лише законним спадкоємцем усиновлювача [1, с. 50-51].

3. Слід наголосити, що сімейне виховання дітей, позбавлених батьківського піклування було відомим і за часи Київської Русі та було закріплене вже у Руській Правді (хоча законодавчо принцип пріоритетності влаштування дітей у сім'ю було закріплено тільки в часи царювання Катерини II – Указ від 7 листопада 1775 р.) [2, с. 109].

Що стосується України, то в липні 1919 р. РНК УРСР прийняла Сімейний кодекс УРСР, який так і не набув чинності через воєнні дії, що точилися тоді в Україні. Сімейний кодекс УРСР 1919 р. містив дві статті про усиновлення.

4. Ретельного правового регулювання інститут усиновлення набув з ухваленням Основ законодавства Союзу РСР і союзних республік про шлюб і сім'ю від 27 липня 1968 р. та Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР від 26 червня 1969 р. Після набуття чинності цими нормативно-правовими актами усиновлення стали розглядати як одну із форм сімейного виховання дітей, батьки яких померли або позбавлені батьківських прав або з інших причин не можуть виховувати своїх дітей [3, с. 178].

5. І нарешті, більш ніж 30-річне існування Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР, а також глибокі зміни, що відбулися в політичному, соціально-економічному житті України, зумовили розробку та прийняття нового сімейного законодавства. Прийняття Сімейного кодексу України 10 січня 2002 р., та набуття ним чинності з 1 січня 2004 р., стали важливим кроком на шляху нормативного регулювання відносин усиновлення [4, с. 270].

6. Отже, розвиток інституту усиновлення в сімейному законодавстві України свідчить про його важливість у загальній системі опікування над дітьми-сиротами. Українська держава з перших років своєї незалежності активно будувала власну правову систему та формувала національне

законодавство, яке б відповідало не лише сучасному стану політичного, соціально-економічного розвитку суспільства, а й враховувало міжнародний досвід правотворення та правозастосування.

Література

1. Іоффе О.С. Основи римського приватного права: навчальний посібник / О. С. Іоффе, В. А. Мусін. – Ленінград : Видання Ленінградського ун-та, 1975. – 156 с.
2. Стасюк Г. Охорона дітей, позбавлених батьківського піклування, в історичному аспекті / Г. О. Стасюк // Право України. – 2005. – № 2. – С. 108-111.
3. Маслов В.Ф. Действующее законодательство о браке и семье / В. Ф. Маслов, З. А. Подопригора, А. А. Пушкин. – Х. : Изд-во Харьков. ун-та, 1972. – 212 с.
4. Нечаєва А. М. Сімейне право : Навчальний посібник / А. М. Нечаєва. – 3-є вид., перероб. і доп. – М. : Юність, 2008. – 328 с.

Анастасія Андріївна Харченко – студентка I курсу факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Лариса Василівна Красицька – професор кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ ЯК СКЛADOVA СПАДЩИНИ

Актуальність тематики дослідження соціальних виплат як складової спадщини обумовлена тим, що у судовій і нотаріальній практиці на тлі урізноманітнення майнових прав і обов'язків у складі спадщини, недосконалості правового регулювання виникає чимало проблем з їх оформленням. Судова статистика свідчить про значну кількість спорів щодо складу спадщини, охорони і захисту спадкових прав, а ухвалені судові рішення не завжди містять однакове застосування норм законодавства про спадкування. Проблемні питання спадкування окремих видів майна розглядалися у роботах Ю. О. Заїки, В. І. Крата, О. Є. Кухарєва, О. П. Печеного та інших правників. Проте питання спадкування соціальних виплат є малодослідженим у цивілістичній літературі.

Склад спадщини охоплює широке коло різноманітних майнових прав і обов'язків спадкодавця, носієм яких він був за життя, та які не припинилися зі смертю. Відповідно до ст. 1227 Цивільного кодексу України від 16.01.2003 (далі – ЦК) суми заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відшкодувань у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві, але не були ним